

Asia: VN/25955/2022

Valtioneuvoston asetus kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleistä asetuksesta

Valtiovarainministeriö on pyytänyt lausuntoja luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta. Asiallisesti uutena pykälänä tuodaan asetukseen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen indikaattoreita nk. hyte-kerroin.

OAJ kannattaa uudistusta.

2. Laskennallisten kustannusten ja lisäosien perushinnat vuodelle 2023 (1 §)

-

3. Syrjäisyyksiluvun määräytymisperusteet (2 §)

-

4. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosan määräytymisperusteet (3 § ja liite)

Uudistus on periaatteellisesti suuri. Se muuttaa valtionosuuden myöntöperusteita niin, että kunta voi omalla päätöksenteollaan suoraan vaikuttaa valtionosuuden määrään. OAJ kannattaa tätä.

Kerroin toimii kannustimena kunnalle hoitaa ennaltaehkäisevää työtä terveyden edistämiseksi. Indikaattoreissa hyvinvointia on kuitenkin tarkasteltu suppeasti.

Peruskouluindikaattoreissa korostuu liikuntaan liittyvät kriteerit, mutta koko yhteisön pahoinvointia lisäävät uhka- ja väkivaltailmoitusten määrä puuttuu listalta. Hyvinvointia kunnassa syntyy, jos sitä johdetaan, myös toiminnan tasolla. Lähijohtamisen edellytykset olisi siksi oltava kriteerinä myös hyvinvoinnin ja terveyden lisäosassa. Esimerkkinä toimisi lähiesihenkilöiden suorien alaisten lukumäärä eri sektoreilla.

Kokonaisuudessaan valtionosuus tarvitsee laajemman uudistuksen, sote-uudistuksen voimaantulon jälkeen kunnat ovat ensisijaisesti sivistyskuntia, joiden pääasiallinen tehtävä on kasvatus- ja sivistyspalveluiden tuottaminen.

Uudistusta tehtäessä olisi perusteltua luoda kunnille myös muita kannustimia, jotka johtaisivat kasvatus- ja koulutuspalveluiden laadun parantamiseen.

Näitä voisivat olla mm. vieraskielisyyskertoimen painoarvon kasvattaminen, varhaiskasvatuksen osallistumisasteen sitominen rahoituskriteeriksi ja perusopetuksen laatukriteerit.

5. Kuntien peruspalvelujen hintaindeksi (4 § ja 8 §:n 3 momentti)

-

6. Verotuloihin perustuvassa valtionosuuden tasauksessa huomioon otettavat verotulot (5 § ja siirtymäsäännös 8 § 4 mom.)

-

7. Kotikuntakorvausta koskevien tietojen toimittaminen (6 §)

-

8. Siirtolaskelmissa huomioon otettavat verotulot (7 § 2 mom.)

-

9. Takautuvien palkkaharmonisaatiokustannusten huomioon ottaminen siirtolaskelmissa (7 § 1 mom.)

-

Alanko Risto-Matti
OAJ